

січня 2013 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#n2 (дата звернення: 26.11.2022).

7. International Valuation Standards Council (2021). *International Valuation Standards*. London, UK. URL: <https://www.rics.org/uk/upholding-professional-standards/sector-standards/valuation/red-book/international-valuation-standards/>.

УДК 657.005

Куцик Петро Олексійович,
*д.е.н., професор, ректор,
професор кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування,
Львівський торговельно-економічний університет,
м. Львів, Україна*

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО СУЧАСНИХ РИЗИКІВ У ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сучасна ідеологія підготовки звітності компаніями, підтримується прихильниками концепції сталого розвитку, вона передбачає застосування комплексного підходу до оприлюднення інформації. Традиційна звітність є досить обмеженим каналом комунікації управлінського персоналу підприємства з зацікавленими сторонами, оскільки містить, переважно, історичну фінансову інформацію і не дає можливості вийти за межі ретроспективного аналізу досягнутих результатів. Якщо брати вітчизняні реалії, то ці недоліки досить суттєво виправляє звіт про управління.

Інформаційна підсистема управління, яка є однією з трьох систем управління, передусім базується на даних обліку, який виступає у ролі інструмента, що забезпечує всі щаблі управління інформацією про стан суб'єктів управління. Досліджуючи місце обліку в системі господарського механізму підприємства, необхідно підкреслити його зв'язок з усіма елементами управління – плануванням, аналізом, контролем та ін. Саме облік є інформаційною базою, що забезпечує функціонування цих елементів, він також надає інформацію про ефективність управління загалом.

Для забезпечення ефективності діяльності підприємства в сучасних складних умовах повинна бути створена система управління, що дозволяє здійснювати моніторинг та управління ризиками. А облік, на даний час, як інформаційна складова системи менеджменту, не відповідає завданням, що ставить перед ним система. Управління ризиками здійснюється менеджментом інтуїтивно та у відриві від інформаційного забезпечення, яке створює облік. Це спонукає необхідність розробки аналітичної системи обліку, яка б надавала інформацію для управління ризиками менеджерам усіх рівнів і була основою для подання у звіті про сталий розвиток (у вітчизняній практиці його частково замінює звіт про управління).

Рішення, прийняті в системі менеджменту щодо управління ризиками, мають відображатись у системі обліку як факти господарської діяльності підприємства, що впливають на всі види зміни його активів і капіталу. Фактичні

факти господарської життя характеризують події, які вже відбулися та відбуваються (наприклад, пандемія коронавірусу та війна росії проти нашої країни), а можливі пов'язані з подіями, які можуть настати у майбутньому (наприклад, відновлення економіки і ринків діяльності). Відображення цих фактів в інформаційній системі підприємства має бути через вибір та обґрунтування методів обліку, зокрема методів: оцінки об'єктів; створення резервів, визнання та розрахунку витрат на зменшення наслідків ризиків і ін.

Аналіз кон'юнктури ринків і наявних внутрішніх ресурсів дає можливість сформулювати мету та стратегію підприємства. Стратегія, яка є системою поглядів на те, що підприємству належить робити для досягнення поставленої мети, повинна бути переведена в довгостроковий план дій, який потім втілюється в довгостроковому бюджеті.

Найголовнішою ціллю, на наш погляд, є надання корисної інформації для будь-яких користувачів, яка повинна акумулюватись у звіті зі сталого розвитку. Саме корисність для користувача дозволяє прийняти виважені та обґрунтовані рішення, а тому звітна інформація, яка відповідає вимогам та відображає відмінні властивості такої інформації (якісні характеристики) є ключовим ресурсом у сучасній глобальній ризиковій економіці, що приймає активну участь у економічних відносинах суб'єктів господарювання.

У звітності зі сталого розвитку важливим є подання нефінансової та перспективної інформації, підготовка якої передбачає застосування бухгалтером оціночних суджень та неупередженого професійного бачення прогнозних значень показників розвитку, серед яких у виявлення та управління ризиками.

Важливими, у підготовці такої інформації, є аналіз та оцінювання рівня економічних ризиків. Процес аналізу та оцінювання ризику складається з виявлення всіх ризиків, властивих досліджуваній економічній системі, оцінювання їх рівня та аналізу отриманих результатів. Результати аналізу економічного ризику є підставою з прийняття рішення стосовно доцільності здійснення підприємством окремих видів діяльності, внаслідок чого застосовуються методи захисту від можливих збитків, що забезпечуватиме потенційних партнерів і контрагентів необхідною їм інформацією. Проведений аналіз дає змогу розробити програму заходів із запобігання ризиків, зниження або компенсації їх рівня, а також нейтралізації можливих негативних наслідків. Ці заходи умовно можна поділити на три основні групи: попереджуючі (спрямовані на недопущення виникнення ризикових ситуацій (уникнення ризику, попередження ризику, мінімізація втрат, передавання контролю за ризиками) у процесі діяльності; обмежуючі (наприклад, диверсифікація) зорієнтовані на стимулювання зниження ризику та величини можливих втрат у разі виникнення ризикових ситуацій, яких не можна уникнути; компенсуючі призначені для покриття втрат від ризику (наприклад, створення забезпечень та резервів).

Але вирішити такі завдання за сучасної методології обліку та підходів до побудови облікової системи неможливо, а в рамках діючих облікових систем економічно невигідно. Облік існує в інституційному середовищі, де облікова система виступає одним з інститутів. Вона відчуває на собі вплив зовнішнього

середовища, яке існує у вигляді різних форм організації економічних відносин суб'єктів господарювання, цілей та інтересів користувачів інформації. Поєднання процесів внутрішнього розвитку і впливу умов зовнішнього середовища функціонування зумовлюють еволюційний процес облікової системи.

Важливим елементом реалізації сучасної стратегії щодо соціальної відповідальності бізнесу є регулярне публічне звітування про досягнуті результати та плани на майбутнє. У вітчизняних реаліях найпоширенішою формою такої звітності є звіти про прогрес в реалізації принципів Глобального договору ООН (Communication on Progress) та звіти про сталий розвиток, які складає незначна кількість суб'єктів бізнесу.

На даний час єдиної визначеної структури Звіту про сталий розвиток не існує, але він повинен містити такі основні елементи, як корпоративне управління, бізнес-модель підприємства, опис практичних дій (зобов'язань, політик, систем, заходів і проєктів), аналіз ризиків і управління ними та ін.

Таким чином, облікова система підприємства, яка пов'язана з аналізом та оцінюванням і відображення в ній фактів, пов'язаних з економічними ризиками, дає змогу забезпечувати формування тих розділів звітності зі сталого розвитку, які відображають сукупність економічних, соціальних і екологічних чинників. У такому випадку звіт про сталий розвиток міститиме фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризуватиме стан і перспективи розвитку підприємства та розкриватиме основні ризики і невизначеності його діяльності та буде "візитівкою" підприємства, зокрема для інвесторів і інших зацікавлених осіб.

УДК 657.6

Овод Лариса Василівна,
к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування,
Наконечна Інна Павлівна,
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В НАУКОВО-ВИРОБНИЧИХ ЦЕНТРАХ СТАНДАРТИЗАЦІЇ, МЕТРОЛОГІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ УКРАЇНИ

Основні засоби є важливим елементом, що забезпечує функціонування діяльності будь-якого підприємства. Зазвичай у більшості підприємств основні засоби займають більшу частину активів. Їх стан і вартість цікавлять як керівництво, так й інвесторів, засновників, акціонерів, так як достовірною оцінкою об'єктів основних засобів дає змогу робити висновки про фінансовий стан та приймати обґрунтовані управлінські рішення [1, с. 20].

Як складова активів, необоротних активів, основні засоби відповідно до законодавства, зокрема, Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого наказом